

Referat fra bispemøde i Lolland-Falsters Stift 22.-25. oktober 2024

Til stede:

Biskop Peter Skov-Jakobsen, Københavns Stift
Biskop Ulla Thorbjørn Hansen, Roskilde Stift
Biskop Peter Birch, Helsingør Stift
Biskop Marianne Gaarden, Lolland-Falsters Stift, mødeleder
Biskop Mads Davidsen, Fyens Stift
Biskop Thomas Reinholdt Rasmussen, Aalborg Stift
Biskop Henrik Wigh-Poulsen, Aarhus Stift
Biskop Henrik Stubkjær, Viborg Stift
Biskop Elof Westergaard, Ribe Stift
Biskop Marianne Christiansen, Haderslev Stift
Biskop Paneeraq Siegstad Munk, Grønlands Stift
Biskop Jógvan Friðriksson, Færøernes Stift

Juridisk konsulent stiftskontorchef Lene Møller Krabbesmark og referent stiftskontorchef Helle Ostenfeld. Biskoppernes seniorkonsulent Klaus Kern-Jespersen

Ad 1: Supplering af emneliste

Intet at bemærke.

Ad 2: Nyheder fra Grønland og Færøerne

Kontakt: Paneeraq Siegstad Munk og Jógvan Friðriksson

Nyt fra Grønland

Paneeraq Siegstad Munk orienterede om, at der primo oktober 2024 er uddannet 5 nye organister med korledelse. Det er en toårig decentraluddannelse under stiftet. Nyt hold starter efterår 2025.

Der har været præstekonvent, som sker hvert andet år, i Ilulissat i perioden 29.8 – 9.9.2024, hvor der er kursus, efteruddannelse og samtaler med videndeling præsterne imellem.

Præsterne i Grønland har valgt at udskifte Den danske Præsteforening med Atorfillit Kattuffiat. Således vil forhandlingsretten og fagforeningsbetjening blive overdraget fra 1. januar 2025. Den grønlandske delforening er ikke længere under Den danske Præsteforening.

1.april 2024 trådte børnelovspakke i Grønland i kraft, hvor blandt andet faderskabssagsbehandlings praksis ændres. Man kan med en omsorgs- og ansvarserklæring meddele forældreskabet i kirkekontoret. I Grønland er der 5 fødesteder på regionale sygehuse. Der er nu ansat 6 kordegne. Denne nye virkelighed kræver opdatering af den gældende lovgivning på området, så kordegnestillinger kan skrives ind.

Nyt fra Færøerne

Jógvan Friðriksson orienterede om, at det administrative arbejde i folkekirken på Færøerne er opdateret, nu den nye provst har stemplet ind og er kommet godt fra start. Især to områder har

provstens fokus: de digitale løsninger og præsternes trivsel. Arbejdet frem mod en digital kirkebog er i sin spæde start.

Domprovsten er biskoppens stedfortræder og tager vare på menighedsrådene, kirkebygningerne og de lokale kirkers økonomi. Provsten tager hånd om præsterne og deres arbejdsforhold.

I den store sammenhæng går det godt for den færøske kirke, og man har et godt samarbejde med det politiske niveau. Sidst på året opretter vi et nyt præstembede, der skal tage vare på immigranterne. Denne stilling er oprettet efter ønske fra vores kirkeminister.

Ad 3. Folkekirkens Grønne Omstilling

Kontakt: Peter Birch

Jesper Rønn Kristiansen, leder af Folkekirkens Grønne Omstilling, FGO, orienterede om, hvilke resultater FGO har opnået, hvor man står lige nu, og hvad de næste skridt vil være frem til 2025, hvor projektbevillingen til FGO udløber, og den fremtidige indsats forberedes.

Jesper Rønn Kristiansen oplyste blandt andet, at det har været en stor opgave at gennemføre en kortlægning af folkekirkens samlede klimaaftryk, men det betyder til gengæld, at hvert enkelt sogn i dag kan aflæse sit eget klimaaftryk på FGOs hjemmeside og tilrettelægge en relevant lokal indsats. FGO møder stor imødekommenhed hos menighedsrådene, og rådene vil generelt gerne bidrage til den grønne omstilling. Der skal dog fortsat gøres en stor og mangefacetteret indsats, hvis folkekirken skal opfylde sin del af regeringens klimamål i 2030.

Biskopperne godkendte den fremlagte transportpolitik for stiftsadministrationerne. Stiftsadministrationerne vil med politikken opgøre CO₂-udledning over transporten med henblik på at nedbringe denne.

Ad 4. Nyt fra budgetfølgegruppen mv.

Kontakt: Henrik Stubkjær

Med hensyn til opgavebortfald, der oprindeligt var tænkt at træde i kraft i 2026, var fællesfundsinstitutionerne blevet bedt om at vurdere, hvilke af forslagene der allerede kunne træde i kraft i 2025 af hensyn til de begrænsede midler, der er i fællesfondens omprioriteringspulje i 2025. Fællesfundsinstitutionerne er alle gået til opgaven med seriøsitet og respekt for kerneopgaverne, og det er på den måde lykkedes at finde 2,1 mio. kr. i 2025.

Henrik Stubkjær fremlagde status på arbejdet i budgetfølgegruppen og i udvalget for en bæredygtig finansiering til folkekirkens fælles opgaver.

Ad 5. Fællesmøde om folkekirkens varetagelse af kulturarv og den økonomiske udligning

Kontakt: Marianne Gaarden hvad angår arrangementet. Hvad angår tematikken: alle biskopper
Biskopperne havde sammen med stiftskontorcheferne afsat en dag af bispemødet til sammen med bestyrelserne fra Landsforeningen af Menighedsråd, Præsteforeningen og Provsteforeningen at drøfte folkekirkens varetagelse af kulturarven og den dermed forbundne økonomi.

Kirkeminister Morten Dahlin gav indledningsvist sit perspektiv på dagens tema og en status på udvalgets arbejde for en bæredygtig finansiering af folkekirkens fælles udgifter. Ministeren understregede, at udvalgets arbejde, der afsluttes i løbet af foråret 2025, blot udgør en lille del af

løsningen for finansiering og vedligeholdelse af middelalderkirkerne i tyndt befolkede områder. Arbejdet skal føres videre efter aflevering af rapporten.

Direktør i INVI Sigge Winther-Nielsen præsenterede en metode til at tilgå vilde problemer, som mødedeltagerne efterfølgende drøftede under moderator Bente Dalsbæks vejledning.

Der var en fælles opfattelse af, at der er store udfordringer med den fremtidige vedligeholdelse af middelalderkirker i tyndt befolkede områder. Problemerne er komplekse, og der er behov for at udfolde og udvikle differentierede løsningsmuligheder.

Ad 6. Status på en række opgaver ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, FUV

Kontakt: Elof Westergaard

Rektor Birgitte Stoklund Larsen, FUV, gjorde status på FUV, herunder at der er udarbejdet en strategi, som bestyrelsen vedtog i februar 2024. Strategien omhandler differentieret kursusudbud, netværksunderstøttelse mv., og strategien vil blive implementeret i det omfang, økonomien tillader. Stillingen som leder for afdelingen for viden og udvikling er i øjeblikket slået op.

Birgitte Stoklund Larsen oplyste, at der er pres på provsteuddannelsen, navnlig fordi der er udnævnt ekstraordinært mange nye provster i de senere år.

Pastoralseminariet frekventeres i øjeblikket af 38 studerende i Aarhus og 30 i København, og forventningen er, at der kommer store forårshold begge steder. Biskopperne ser frem til, at kandidaterne bliver færdige og kan begynde at søge stillinger.

Birgitte Stoklund Larsen oplyste, at FUVs arbejde med kirkestatistik hele tiden forbedres og udbygges. På sogn.dk ligger der nu sognerapport for hvert enkelt sogn, som et godt redskab for alle menighedsråd. Der er tillige rapporter på vej om statistik på provstiniveau, der også kommer til at indeholde økonomioplysninger. Det er planen, at der skal komme nye sognerapporter hvert år.

På FUV har der også været fokus på konfirmandundervisningen og de udfordringer, det kan give. Sammen med stifternes religionspædagogiske konsulenter er der udviklet en uddannelse til at støtte konfirmandlærerne.

Endelig orienterede Birgitte Stoklund Larsen om oprettelsen af Liturgisk Forum, hvor Martin Hornstrup er ansat som leder.

Ad 7. Status på præstebevillingen 2024

Kontakt: stiftskontorchef Lene Møller Krabbesmark, Lolland-Falsters Stift

Status for præstebevillingen ved september måneds udgang blev gennemgået. Stifterne kommer i mål med de nødvendige besparelser, og biskopperne er enige om at håndtere udfordringerne solidarisk.

8. Status for arbejdet med den digitale kommunikationsstrategi

Kontakt: Thomas Reinholdt Rasmussen

Thomas Reinholdt Rasmussen orienterede om status på arbejdet. Arbejdet foregår planmæssigt. Man regner med at have afsluttet første del af arbejdet ved bispemødet i april 2025.

Ad 9. Beredskabsplan og Folkekirken.dk

Kontakt: Thomas Reinholdt Rasmussen

Folkekirken.dk har spurgt om, hvilken placering Folkekirken.dk har i forhold til det nationale kriseberedskab. Biskopperne henviste spørgsmålet til bestyrelsen for Folkekirkens nationale kriseberedskab.

Ad 10. Ret til begravelse og askedeling

Kontakt: Elof Westergaard

Biskopperne drøftede muligheden for større frihed til at blive begravet, hvor man ønsker inden for lovens rammer. Endvidere drøftede biskopperne muligheden for i højere grad at kunne følge pårørendes eller afdødes egne ønsker for askedeling. Stiftskontorcheferne arbejder videre med forslaget.

Ad 11. Nyt fra dåbskommissionen

Kontakt: Thomas Reinholdt Rasmussen

Thomas Reinholdt Rasmussen orienterede overordnet om arbejdet.

Der sendes midtvejsrapport i høring den 1. april 2025.

Ad 12. Oplæg om netværket for folkekirkens arbejde med mennesker med særlige behov

Kontakt: Marianne Gaarden

Sognepræsterne Jonas Dean Weisenberg og Kathrine Staghøj Liisberg orienterede om, hvordan arbejdet i netværket har udviklet sig over de seneste 8-10 år.

Netværket fremlagde et opdateret kommissorium til godkendelse hos biskopperne på baggrund af forandringerne i deres arbejde.

Sammen med Folkekirkens Konfirmandcenter har netværket udviklet et online undervisningsforløb til konfirmander, der har skolevægning. Undervisningsforløbet kan fra 5. november 2024 ses på FUVs hjemmeside.

Meget af arbejdet for mennesker med særlige behov er for specialiseret til at kunne rummes på sogneniveau, og derfor er det formålstjenligt, at det løftes til provstiniveau.

Biskopperne godkendte kommissoriet og takkede for det store arbejde og det inspirerende oplæg.

Ad 13. Forelæggelse af høringssvar til forslag til ny højmessevejledning

Kontakt: Marianne Christiansen

Der er indkommet høringssvar fra relevante parter om biskoppernes forslag til en ny højmessevejledning. Vejledningen ønskes rettet til både præster, menighedsråd og ansatte med henblik på at udbrede viden om højmesseordningens rammer og muligheder og derigennem fremme

det fælles ansvar for den faste gudstjeneste. Den skal senere suppleres af en større liturgisk vejledning, som skal udarbejdes i Liturgisk Forum.

Høringssvarene er blevet samlet, og biskopperne ønsker hver især at forholde sig til det fremsendte materiale. Der arbejdes videre med forslaget frem til bispemødet i januar 2025.

Ad 14. Den kommende fejring af Ansgar-jubilæet 2026

Kontakt: Marianne Christiansen

Punktet er taget videre fra sidste bispemøde, hvor 1200-året for Ansgars komme blandt andet vil blive fejret ved en fælles gudstjeneste pinsedag 2026 (den 24. maj 2026) i Ribe Domkirke. Vedrørende udgifter til brug for komponering af en kantate til brug landet over støtter biskopperne fortsat, at ansøgning kan sendes til stiftsrådene som biskoppernes forslag til en fælles national fejring af jubilæet. Det vil være ønskeligt med et svar fra stiftsrådene inden nytår.

Ad 15. Orientering fra Det Lutherske Verdensforbund

Kontakt: Henrik Stubkjær

Henrik Stubkjær, der nu har været præsident for Det Lutherske Verdensforbund igennem et år, orienterede om en netop overstået rejse til bl.a. Brasilien.

Brasilien skal være værter for COP 30 og det ser man meget frem til. Tidspunktet er sammenfaldende med, at Danmark er formand for EU. Det er håbet, at Det Lutherske Verdensforbund, LVF, og Kirkernes Verdensråd i samarbejde med den katolske kirke kan være tydelige i Brasilien i forbindelse med COP30.

LVF er meget opmærksom på den store polarisering, der er mellem trosretningerne i Latinamerika og i Afrika, og det kan forventes, at uenighed mellem traditionelt luthersk livssyn og mere fundamentalistiske og politisk højreradikale kirkeretninger vil brede sig.

Strategien for LVFs videre arbejde er netop færdiggjort med det kristne håb som det centrale omdrejningspunkt, og man forsøger at få samtalen om luthersk identitet ført videre. Håbet er, at samtalen om, hvordan man i dag er kirke med en luthersk arv, vil blive taget op i de forskellige medlemskirker.

Umiddelbart forventer arbejdet med Confessio Augustana, og man hilser en fælles dialog med den katolske kirke velkommen.

LVF har udarbejdet en vejledning til markeringen af 1700-året for den nikænske trosbekendelse, som er vores fælles, økumeniske trosbekendelse. Man foreslår, at man ved fælles gudstjenester med de ortodokse kirker kan undlade det senere tilføjte "og sønnen" (filioque) med den forståelse, at det også uden dette ord er den samme trosbekendelse.

Kommenterede [KM1]: Skal 'forståelse' mon ikke erstattes af 'begrundelse'?

Ad 16. Brev fra de religionspædagogiske konsulenter til biskopperne

Kontakt: Peter Birch

Biskopperne har modtaget brevet og læst det med interesse. Hver biskop kan eventuelt tage anbefalingerne op med provsterne i sit stift, og man kan vurdere, hvad der er muligt i hvert stift.

Ad 17. Eventuelt

Marianne Christiansen orienterede fra et projekt med deltagelse af præster og praktiserende læger.

Stiftskontorchef Helle Ostenfeld orienterede biskopperne om mål og budget for Folkekirke & Religionsmøde, F&R. Peter Skov-Jakobsen og Marianne Christiansen supplerede med, at samarbejdet F&R er i god gænge på landsplan, og at den nordiske dialogkonference havde været spændende at deltage i.

Marianne Gaarden orienterede om **en kommende debat i Landstingssalen** 20. november kl. 10 om polarisering på baggrund af religion.

Kommenterede [KM2]: Skal der ikke stå, hvem der arrangerer debatten?

Marianne Gaarden afrapporterede fra projektet om differentieret vedligeholdelse af kirkebygninger. Værktøj ligger på FIN og er omdelt på provsteårsmødet. Det er nu op til hvert enkelt stift og provsti, hvordan man vil arbejde videre.